

CROSSBORDERJURISTS (SINIR AŞAN HUKUKÇULAR) DERNEĞİ
HUKUKSUZLUKLARI ARAŞTIRMA VE ANALİZ KURULU (HAAK)

BAŞVURUCU (76) KARARI

(Karar Numarası: 2024/06)

Karar Tarihi: 06.11.2024

I. BAŞVURU KONUSU

Eski bir yargı mensubu olan **Başvurucu (76)**, Derneğimize müracaat ederek, Gaziantep Başsavcılığı tarafından Anayasal güvenceleri gözardı edilerek haksız olarak gözaltına alınıp sonrasında Gaziantep Sulh Ceza Hakimliği tarafından tutuklandığını, yargılamasının Gaziantep Ağır Ceza Mahkemesi ve Adana Ağır Ceza Mahkemesi tarafından tutuklu olarak devam ettirildiğini ve hakkında hukuka aykırı olarak Adana Ağır Ceza Mahkemesi tarafından hüküm kurulup, uzun süre tutuklu bırakıldığını, tutukluluk ve adli kontrol süresince hakkında verilmiş savcılık talepleri, mahkeme ve hâkimlik kararları ile istinaf ve temyiz hükümlerinin incelenmesi, hukuka uygun olup olmadıkları konusunda görüş bildirilmesi ile tutuklama sürecinde görevli hâkim ve savcıların ceza, tazminat ve disiplin hukuku çerçevesindeki sorumlulukları konusunda kanaatimizi içeren bir rapor düzenlenmesi talep edilmiştir.

Başvurucu, rapor yazımında ve yayınlanmasında güvenlik gerekçesi ile isminin saklanması, bunun yerine uygun bir kısaltma kullanılmasını talep etmiştir. Bu nedenle önceki benzeri rapor yazımlarında kullandığımıza benzer şekilde rapor yazımında “**Başvurucu (76)**” ibaresi kullanılacaktır.

II. BAŞVURUCUNUN TUTUKLULUK SÜRECİNDE VERİLEN KARARLAR VE KARAR VEREN YARGI MENSUPLARI

A. İDDİANAME HAZIRLAMA ÖNCESİ

a. Tutuklama Talep Eden Savcı(lık):

- Tutuklama Talep eden Gaziantep Başsavcısı – **(1). Musa ÇATAL** (Sicil: 30406)
- Tutuklama Talep Eden, Soruşturmayı yürüten ve iddianame hazırlayan Gaziantep Cumhuriyet Savcısı- **(2). Yavuz ARNAK** (Sicil:120593)

b. Tutuklamaya Konu Suçlama(lar):

- Silahlı Terör Örgütü Üyeliği
- Anayasal Düzeni Yıkmaya Teşebbüs

c. Tutuklama Kararı Veren Hakim(lik)

- Gaziantep 1. Sulh Ceza Hakimliği

d. Tutuklama Talep ve Kararında Dayanak Olarak Kullanılan Veriler:

- Etkin pişmanlık bağlamında başka şüpheli beyanları
- Bylock Uygulaması kullandığı iddiası
- Adalet Akademisi’nde sınıf temsilcisi seçilmesi,
- Digitürk aboneliğinin iptali,

e. Tutuklama Devam Kararı Veren Sulh Ceza Hakimleri

- (3).** Hakim Mesut ERYILMAZ (Sicil:153226),
- (4).** Savcı Doğan YILDIRIM (Sicil:153577),
- (5).** Savcı Musa ÇATAL (Sicil:30667),
- (6).** Savcı Yavuz ARNAK (Sicil:120593),

- (7). Hakim Diyaaddin ÖZİSLAM (Sicil:151293),
- (8). Hakim Sultan SEVİMLİ (Sicil:109666),
- (9). Hakim Abdullah GÖK (Sicil:36850),
- (10). Hakim **Adnan YILMAZ** (Sicil:122240),
- (11). Hakim Hacı ERKEK (Sicil:104710),

B. İDDİANAME HAZIRLANMA SONRASI

a. İddianamede Delil Olarak Kullanılan Veriler

- Etkin pişmanlık bağlamında başka şüpheli beyanları
- Bylock uygulamasını kullanma
- Adalet Akademisi'nde sınıf temsilcisi seçilmesi,
- Digitürk aboneliğinin iptali,

b. Yargılama Aşamasında Tutuklamanın/Adli Kontrolün Devamına Karar Veren Hâkim/Savcılar

- (12). Hakim Halime Savaş ÖZTÜRK (Sicil:139822),
- (13). Hakim Akın AKKAYA (Sicil:98011),
- (14). Hakim Sibel BAŞARAN1 (Sicil:39581),
- (15). Hakim **Pelin IŞIR** (Sicil:194237),
- (16). Hakim Ahmet CÖMERT (Sicil:118868),
- (17). Hakim **Abdulvahit ÇINAR** (Sicil:139735),
- (18). Hakim **Hakan ÖZDEŞ** (Sicil:40975),
- (19). Hakim Eshat ÖZKUL (Sicil:171192),
- (20). Hakim Abdulvahit BABAT (Sicil:193735),
- (21). Hakim Zemze UÇAR (Sicil:194798),
- (22). Savcı Çağlar ERTAŞ (Sicil:120944),
- (23). Hakim **Mehmet Tufan YÜCEL** (Sicil:95071),
- (24). Hakim **Cibrail UĞUR** (Sicil:171376),
- (25). Hakim Mehdi ÜNAL (Sicil:171470),
- (26). Savcı Gökhan BÜYÜKŞİMŞEK (Sicil:125222),
- (27). Hakim Serdar TUNA (Sicil:125401),
- (28). Savcı Ramazan ERTUNÇ (Sicil:118925),
- (29). Hakim Kerem KIRTAY (Sicil:107465),
- (30). Hakim Şaban ALTUNIŞIK (Sicil:32483),
- (31). Hakim Defne HASANÇEBİ (Sicil:252064),

c. İstinaf Aşamasında Tutuklamanın/Adli Kontrolün Devamına Karar Veren Adana Bölge Adliye Mahkemesi Ceza Dairesi Üyeleri

- (32). BAM Üyesi Adem TAŞLI (Sicil:33496),
- (33). BAM Üyesi Mustafa DURMUŞ (Sicil:37506),
- (34). BAM Üyesi Atilla Rahimi (Sicil:40751),

d. Temyiz Aşamasında Tutuklamanın/Adli Kontrolün Devamına Karar Veren Yargıtay 16. Ceza Dairesi Üyeleri

- (35). Yargıtay Üyesi EYÜP YEŞİL (Sicil:29951),
- (36). Yargıtay Üyesi Hakan YÜKSEL (Sicil:35152),

- (37). Yargıtay Üyesi Yusuf Hakkı DOĞAN (Sicil:31601),
- (38). Yargıtay Üyesi Mustafa Kurtaran (Sicil:33410),
- (39). Yargıtay Üyesi Feyza KIR (Sicil:34938),
- (40). Yargıtay Üyesi Mehmet ÖZTUNÇ (Sicil:32201),
- (41). Yargıtay Üyesi Ali Nevzat AÇIKGÖZ (Sicil:29867),
- (42). Yargıtay Üyesi Şerafettin SAKA (Sicil:33968),

III. DEĞERLENDİRME

Söz konusu kararları incelemek üzere Derneğimizin bir üyesi raportör olarak görevlendirilmiştir.

Raportör görüşünü içerir raporunu Kurulumuza sunmuştur.

Kurulumuz tüm üyeleri tarafından sunulan rapor ve başvurucunun tutukluluk sürecine ilişkin olarak ibraz edilen **2016 yılına ait (1), 2017 yılına ait (26), 2018 yılına ait (13), 2019 yılına ait (1) ve 2023 yılına ait (1) karar olmak üzere toplam 42 adet karar/talep incelenerek**, T.C. Anayasası ve ceza mevzuatı, Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşme hükümleri, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve Birleşmiş Milletler ilgili komite ve komisyon kararları ile Avrupa Konseyi, Avrupa Birliği ve Venedik Komisyonu'nun Türk yargı sistemi, mahkemelerin işleyişi, temel hak ve özgürlüklerin ihlaline ilişkin rapor ve görüşleri doğrultusunda değerlendirme yapılmıştır.

Yargı mensubu olarak görev yapmakta iken 15 Temmuz Darbe teşebbüsü sonrasında Anayasal hakları ve güvenceleri ihlal edilerek önce açığa alınıp daha sonra ihraç edilen **Başvurucu (76)**, “silahlı terör örgütü üyesi” olduğu iddiasıyla hakkında başlatılan soruşturma kapsamında gözaltına alınmış ve yukarıda yer verilen bilgiler ışığında **Gaziantep** Sulh Ceza Hakimliği tarafından tutuklanmıştır.

Başvurucu hakkında üzerine atılı silahlı terör örgütü üyeliği suçlaması ile Gaziantep Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından iddianame düzenlenmiş ve iddianameyi kabul eden Gaziantep Ağır Ceza Mahkemesi tarafından tutuklu olarak yargılaması yapılmaya başlanmış, ancak sonrasında yetkisizlik kararı verilerek yargılama Adana Ağır Ceza Mahkemesi tarafından yürütülerek sonuçlandırılmıştır.. Başvurucu, yargılama safhasında tutuklu bırakılmıştır.

KARARLARDA SOMUT VE HUKUKEN KABUL EDİLEBİLİR BİR DELİL BULUNUP BULUNMADIĞINA İLİŞKİN İNCELEME

Kurulumuza sunulan savcılık, hâkimlik (veya mahkeme) kararları incelendiğinde, Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 100. maddesinde tutuklamaya ilişkin şartların oluştuğuna dair kararı okuyan üçüncü kişiyi ikna edebilecek bir delil değerlendirilmesi yapılmadığı gibi, sadece kanunda yazılı ifadelerin tekrarıyla yetinildiği; kararda yer almayan ancak dosyada var olduğu düşünülebilecek delillerin hukukiliği noktasında bir değerlendirme ve inceleme yapılmadığı; başvurucunun itiraz ve tahliye talep dilekçelerinde öne sürdüğü hususların neden kabul edilmediği konusunda hiçbir değerlendirmeye yer verilmediği; AİHM'in 5. madde kapsamındaki içtihatlarında belirlenen delil ve delil değerlendirme kriterlerinin karşılanmadığı, Anayasa ve uluslararası sözleşmelerle teminat altına alınan hakların kullanımının geriye dönük ve ayrımcılık temelli olarak kişi aleyhine suçlama delili olarak kullanıldığı Kurulumuz tarafından gözlemlenmiştir.

A. KARARLARIN GEREKÇELİ OLUP OLMADIĞI HUSUSUNDA YAPILAN İNCELEME

Anayasa'nın 141. maddesi ile emredilen ve CMK'nın 34. maddesinde tekrarlanan ve uluslararası insan hakları sözleşmeleri ile güvence altına alınan, mahkeme ve hâkimlik kararlarının gerekçeli olması şartının karşılanmadığı; sebep-sonuç ilişkisi tesis edilmediği, söz konusu kararlarda sadece yasa maddelerinde yer alan ölçütlerin tekrar edildiği, kararlarda bireyselleştirme yapılmadığı, ölçülülük-orantılılık-gerekliklik gibi kıstasların karşılanmadığı, bu nedenle başvurucunun karara karşı etkin bir itiraz hakkı kullanmasının önlenmediği görülmüştür.

Başvurucu aleyhine gerek tutuklama talep yazısı ve tutuklama kararında, gerek iddianamede ve gerekse tutuklama kararında gösterilen ve kullanılan bilgi ve belgelerin başvurunun üzerine atılı ve tutuklanmasına dayanak olarak kullanılan silahlı terör örgütü üyeliği suçlamasını ispatlamaya, tutuklanmasını haklı ve makul göstermeye yeterli önem ve değerde olmadığı; bu verilerin yukarıda isimleri yazılı hâkim ve savcılar tarafından keyfi yorumlamaya tabi tutulup, bunlardan çıkartılması mümkün olmayacak önem ve ağırlıkta sübjektif sonuçlara varıldığı, varılan sonuçlar ile bunlara dayanak olarak kullanılan veriler arasında mantık ve hukuk ilkeleri ile uyumlu, üçüncü kişileri ikna edebilecek mahiyette bir bağlantı kurulmadığı Kurulumuzca gözlemlenmiştir.

Bu çerçevede AİHM Büyük Dairesi'nin 26 Eylül 2023 tarihli *Yalçınkaya v. Türkiye* kararı, özellikle Bylock uygulamasını kullandığından bahisle ve/ya legal olarak faaliyette bulunan kurumlara üyelik veya faaliyetlerine katılmaları nedeniyle tutuklanan, yargılanan ve/ya mahkum olanlar açısından önemli bir içtihattır. AİHM bu içtihadında, bu veriler nedeniyle kişilerin örgüt üyeliği suçlamasıyla yapılan soruşturmanın ve yargılamanın AİHS'in 6.maddesi (adil yargılanma hakkı), 7.maddesi (kanunsuz suç ve ceza olmaz) ve 11.maddesi (toplantı ve dernek kurma özgürlüğü) ihlaline sebebiyet vereceğine hükmetmiştir. Bu içtihat gerekçesinde yer verilen hususlar göz ardı edilerek yapılan her gözaltı, tutuklama ve yargılama, ikna edici ve somut gerekçeleri barındırmadığı sürece açık bir hukuka aykırılık teşkil edecektir. AİHM bu içtihadında ve benzeri içerikteki diğer kararlarında kişilerin yasal faaliyet ve ilişkilerinin değil tutuklama en basit bir suçlama vesilesi ya da delili olarak kullanılamayacağına açıkça karar vermiştir.

Bu haliyle söz konusu kararların gerekçesiz olduğunun, başvurunun evleviyetle "gerekçe hakkının" ihlal edildiğinin kabul edilmesi gerektiği; tutuklamayı veya adli kontrol tedbirini haklı kılabilen hukukun geçerli delile dayanan suçlamaya dayanmadığı kanaatine varılmıştır.

B. KARARLARI VEREN HÂKİM VE SAVCILARIN TARAFSIZLIĞINA VE BAĞIMSIZLIĞINA DAİR DEĞERLENDİRMELER

2014 sonrası Türk yargı sisteminin bağımsızlığına ve hakimlik-savcılık teminatına dair düzenlenen AB İlerleme Raporları, BM Komite ve Komisyon Kararları, Venedik Komisyonu Kararı, AİHM içtihatları, MEDEL ve diğer Avrupa hakim ve savcı örgütleri raporları, uluslararası insan hakları örgütleri rapor ve değerlendirmeleri birlikte incelendiğinde, yargının üzerinde siyasetin yoğun bir etkisinin olduğu, hakim ve savcılarının atama, nakil ve yetkilendirilmelerinin şeffaf ve denetlenebilir olmadığı, iktidar aleyhine karar veren hakim ve savcılarının görev yerlerinin değiştirildiği, haklarında disiplin soruşturması başlatıldığı veya ihraçlarına karar verildiği; yapılan yasal düzenlemeler ile yargının işleyişine doğrudan müdahale edildiği, siyasi yönü bulunan soruşturma ve yargılamalarda AİHM içtihatları ile somutlaşan ve çerçevesi çizilen ilke ve usullere riayet edilmediği anlaşılmıştır.

Hukuka uygunluğu tartışmalı delillere dayalı olarak, gerekçesiz şekilde verilen tutuklama ve tutukluluk devam kararları ve bu kararlar neticesinde uzunca süre başvurucunun tutuklu kalması ile kararda yer verilen ön kabuller birlikte değerlendirildiğinde söz konusu yargı mensuplarının önyargılı, taraflı ve ayrımcılık temelli bir yaklaşım sergiledikleri konusunda tarafımızda kuvvetli bir şüphe oluşmuştur.

Verilen kararların ceza ve ceza yargılama hukukunun temel ilkelerine tamamen aykırı olduğu, karar veren hâkim ve savcıların verdikleri kararlarda başvurucuya atfedilen suçun yasal şartlarının oluşup oluşmadığına dair değerlendirmelerden ziyade, başvurucunun ideolojisini, dini görüşünü, ait olduğu sosyal grubu, ırkını ve/ya siyasi tercihlerini göz önüne aldığı, böylece yargıçların objektif ve sübjektif bağımsızlıklarını, savcıların ise tarafsızlıklarını kaybettikleri konusunda Kurulumuzda kanaat oluşmuştur.

IV. KARAR VERENLERİN HUKUKİ SORUMLULUĞUNUN DEĞERLEDİRİLMESİ VE SONUÇ:

Başvurucunun talebi doğrultusunda yapılan inceleme sonucunda, söz konusu kararların uluslararası insan hakları hukuku çerçevesinde kabul edilen ilke ve gereklilikleri karşılamadığı; Türk Anayasa'sı ve ceza mevzuatının aradığı gerekçeli olma, somut delillere dayanma, lehe ve aleyhe olan talep ve iddiaları içirme gibi gereklilikleri karşılamadıkları bu nedenle söz konusu kararların hukuken meşru ve kabul edilebilir, sonuç doğuracak nitelikte olmadıkları Kurulumuzca değerlendirilmiştir.

Yukarıda yer verilen gerekçeler ve kabule göre, soruştırma ve/ya yargılama aşamasında Başvurucunun tutuklanmasına ve/ya tutukluluğunun devamına ya da adli kontrol tedbirine karar veren hâkim ve savcıların muhtemel hukukî sorumlulukları Kurulumuzca aşağıdaki gibi tespit edilmiştir:

A. Ceza Hukuku sorumluluğu:

- a. Yukarıda isimleri yazılı yargı mensubu yargı mensupları hakkında, hukuka aykırı yöntemlerle, hukuken geçerli bir delil olmaksızın ve gerekçesiz tutuklama kararı vermek ve/ya devam ettirmek suretiyle TCK'nun 37. maddesi yollamasıyla TCK'nun 109/1; 109/2; 109/3-b,c; 109/4 maddelerine temas eden **KİşİYİ HÜRİYETİNDEN YOKSUN KILMA SUÇU** nedeniyle soruştırma yapılması gerektiği,
- b. Adı geçen yargı mensuplarının, başvurucuya yönelik kişiye hürriyetinden yoksun kılma suçunu; siyasal saiklerle ve mağdurla birlikte toplumun bir kesimine karşı bir plan doğrultusunda sistemli olarak işlediklerine dair haklı nedenlerin bulunduğu gözönüne alındığında TCK'nun 77/1-d maddesine temas eden **İNSANLIĞA KARşI SUÇ** bağlamında soruşturulmaları gerektiği,
- c. Dosya bağlamında şartları oluştuğu takdirde adları geçen yargı mensuplarının;
 - Konut dokunulmazlığının ihlali (TCK md. 116)
 - Dilekçe hakkının kullanılmasının engellenmesi (TCK md. 121)
 - Nefret ve ayrımcılık (TCK md. 122)
 - Haberleşmenin gizliliğini ihlal (TCK md. 132)
 - Özel hayatın gizliliğini ihlal (TCK md. 134)
 - Verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme (TCK md. 136)
 - Verileri yok etmeme (TCK md. 138)
 - Resmî belgede sahtecilik (TCK md. 204)

- Resmî belgenin düzenlenmesinde yalan beyan (TCK md. 206)
- Görevi kötüye kullanma (TCK md. 257)
- Kişilerin malları üzerinde usulsüz tasarruf (TCK MAD md. DE 261)
- Suç uydurma (TCK md. 271)
- Yargı görevi yapanı, bilirkişiyi veya tanığı etkilemeye teşebbüs (TCK md. 277)
- Suç delillerini yok etme, gizleme veya değiştirme (TCK md. 281)
- Adil yargılamayı etkilemeye teşebbüs (TCK md. 288)

Suçlarından sorumlu olabilecekleri,

B. Disiplin Hukuku sorumluluğu:

Anayasa ve uluslararası sözleşmelerden kaynaklı yükümlülüklerini yerine getirmeyen yukarıda isimleri yazılı hâkim ve savcılar hakkında Hâkimler ve Savcılar Kurulu tarafından meslekten ihraçlarını konu alan bir disiplin soruşturması yapılması gerektiği,

C. Özel Hukuk sorumluluğu:

Başvurucunun uğradığı maddi ve manevi zararları bağlamında Devlet aleyhine ulusal ve uluslararası yargı mercileri nezdinde açılacak davalar sonucunda ödenmesi kuvvetle muhtemel tazminat miktarlarından yukarıda isimleri geçen hâkim ve savcılarının rücuen sorumlu tutulmaları gerektiği,

Sonucuna varılmıştır.

Vardığımız sonuca, isimleri yazılı hâkim ve savcılarının gıyabında varılmıştır.

Söz konusu yargı mensupları, kendileri veya temsilcileri vasıtasıyla değerlendirmelerimize ve vardığımız sonuca itiraz etme hakkına sahiptirler.

Böyle bir itiraz gerçekleştiğinde, yapılan itirazı ve sunulan bilgi ve belgeler kamuoyu ile paylaşılacak ve yaptığımız değerlendirme ve tespitler yeniden gözden geçirilerek tamamen veya kısmen değiştirilebilecektir.

Kamuoyuna saygıyla duyurulur.

ÜYE

ÜYE

ÜYE